

Sygn. akt III AUa 1686/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek
Sędziowie	SSA Jolanta Pietrzak SSO del. Anna Petri (spr.)
Protokolant	Beata Kłosek

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2016r. w Katowicach

sprawy z odwołania A. W. (A. W.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość renty

na skutek apelacji ubezpieczonego A. W.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 24 czerwca 2015r. sygn. akt XI U 1057/15

zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w ten sposób, że począwszy od dnia 1 kwietnia 2015 r. przy obliczaniu wysokości renty ubezpieczonego A. W. nakazuje uwzględnić jako składkowy okres jego zatrudnienia od dnia 1 września 1973 r. do dnia 20 czerwca 1975 r.

/-/SSO del. A.Petri /-/SSA M.Procek /-/SSA J.Pietrzak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1686/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczony A. W. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 9 kwietnia 2015r., odmawiającej zaliczenia mu

do stażu pracy przy obliczaniu renty okresu nauki w Zasadniczej Szkole Zawodowej dla Pracujących (...) Zakładów (...) od 1 września 1973r.

do 20 czerwca 1975r. Domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i zaliczenia tego okresu

do okresów składkowych podnosząc, że świadczył wówczas pracę na rzecz (...) Zakładów, otrzymując z tego tytułu wynagrodzenie.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania zarzucając, że ubezpieczony nie przedłożył umowy o naukę zawodu, więc sporny okres nie może być zaliczony do jego stażu pracy.

Wyrokiem z dnia 24 czerwca 2015r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczony urodził się (...) W okresie od 1 września 1973r. do 20 czerwca 1975r. pobierał naukę w Zasadniczej Szkole Zawodowej dla Pracujących (...) Zakładów (...) w R., co wynika ze zbiorczego wykazu młodocianych zatrudnionych w tych Zakładach. W ramach odbywanej tam praktyki zawodowej wykonywał złącza do spychaczy i z tego tytułu otrzymywał wynagrodzenie. Przyuczał się do zawodu mechanika maszyn budowlanych. Korzystał z usług lekarza zakładowego.

Począwszy od 17 października 2014r., ubezpieczony pobiera rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W dniu 7 kwietnia 2015r. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o doliczenie do stażu pracy okresu nauki zawodu od 1 września 1972r. do 20 czerwca 1975r.

Powołując się na przepis art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U z 2015r., poz. 748 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą emerytalną, Sąd Okręgowy podniósł, że ubezpieczony nie wykazał istotnych okoliczności koniecznych do ustalenia charakteru odbywanej nauki zawodu. Wskazał, że zgodnie z tym przepisem, za okresy składkowe uważa się również przypadające przed 15 listopada 1991r. okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975r., za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. W stanie prawnym obowiązującym do 31 grudnia 1998r. odpowiednikiem tego przepisu był art. 11 ust. 2 pkt 3 ustawy z 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników, w myśl którego okresem zatrudnienia, uznawanym w art. 2 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17 października 1991r. o rewaloryzacji emerytur i rent za okres składkowy, jest okres zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975r.

Organ orzekający wskazał, że z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2000r. (II UKN 294/99; OSNP 2001/9/322) wynika, że okres uczęszczania do zasadniczej szkoły przysposobienia zawodowego jest okresem składkowym, jeżeli uczeń był zatrudniony na warunkach określonych w art. 8 dekretu z 2 sierpnia 1951r. o pracy i szkoleniu zawodowym młodocianych w zakładach pracy (Dz. U. Nr 41, poz. 311 ze zm.) w związku z art. XII uchwały Prezydium Rządu Nr 448 w sprawie ustroju szkolnictwa zawodowego z 24 czerwca 1951r. (Dz. U. Nr 51, poz. 776). Stan faktyczny sprawy rozpoznawanej przed Sądem Najwyższym dotyczył nauki odbywanej w okresie od września 1957r. do czerwca 1958r. Odnosząc tymczasem treść rozstrzygnięcia do okoliczności niniejszej sprawy, w jakiej ubezpieczony odbywał naukę od 1 września 1973r. do 20 czerwca 1975r., w miejsce przywołanego dekretu należy zastosować ustawę z dnia 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958r., nr 45, poz. 226, ze zm.). Na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 31 tej ustawy, cytowany przez Sąd Najwyższy dekret utracił moc z chwilą jej wejścia w życie, tj. z dniem 21 lipca 1958r. (Dz. U. 45, poz. 226). W tej sytuacji, biorąc pod uwagę regulacje prawne obowiązujące w spornym okresie, wnioskować z rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego należy, iż okres uczęszczania do zasadniczej szkoły przysposobienia zawodowego jest okresem składkowym, gdyż uczeń był zatrudniony na warunkach określonych w art. 9 powołanej wyżej ustawy z dnia 2 lipca 1958r.

Stosownie do art. 9 ust. 1 powołanej ustawy z 2 lipca 1958r. o zatrudnianiu młodocianych, zakład pracy przyjmując młodocianego na naukę zawodu w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy, jest obowiązany zawrzeć z nim

na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego. Po myśli art. 10 tej ustawy, okresy nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy oraz wstępnego stażu pracy, są okresami zatrudnienia.

W ocenie Sądu Okręgowego, zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na ustalenie, że w spornym okresie ubezpieczony był zatrudniony na warunkach art. 9 ust. 1 ustawy z 2 lipca 1958r. Ubezpieczony, na którym z mocy art. 232 k.p.c. spoczywał ciężar dowodu, nie wykazał, czy zawarł umowę o pracę z (...) Zakładami (...), a jeżeli tak, to na jakich warunkach. Nie pamiętał przy tym w jakim wymiarze czasu pracy pracował, jakie otrzymywał wynagrodzenie i kto je wypłacał. Nie złożył przy tym żadnych dowodów dla wykazania jaki charakter miała praktyczna nauka zawodu odbywana w (...) Zakładach (...) w R., czego nie można ustalić jedynie na podstawie wpisu w wykazie zbiorczym młodocianych.

Sąd I instancji wskazał, że w motywach powołanego wyroku z dnia 12 stycznia 2000r. Sąd Najwyższy podkreślił, iż decydujące o uznaniu okresu praktycznej nauki zawodu za składkowy jest to, czy nauka zawodu była pobierana przez młodocianego przy jego równoczesnym zatrudnieniu, czy też jako przedmiot praktyczny w programie nauki szkolnej. Innymi słowy, czy nauczający zawodu był pracodawcą, czy nauczycielem młodocianego. Stosunek pracy nie obejmował przy tym młodocianych przyjętych do pracy w celu nauki zawodu, którzy pobierali naukę bez zatrudnienia się. Sąd Najwyższy wskazał przy tym jednoznacznie, iż jeżeli realizacja praktycznej nauki zawodu w zasadniczej szkole zawodowej organizowana była na podstawie umowy zawieranej między szkołą, a zakładem pracy, wówczas uczniowie wykonujący pracę w ramach praktyki nie byli pracownikami tych zakładów.

Uznając, że ubezpieczony nie wykazał istotnych okoliczności koniecznych do ustalenia charakteru odbywanej nauki zawodu i możliwości uznania jej za okres składkowy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Apelację od tego wyroku wniósł ubezpieczony.

Apelujący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i zaliczenia do stażu pracy okresu nauki zawodu przy obliczaniu wysokości świadczenia.

Uzupełniając apelację wskazał, iż jego siostra - M. L. i kolega - B. Ś. uczęszczali do tej samej szkoły zawodowej, co on i okres nauki zawodu mają uwzględniony przez organ rentowy wypłacający im świadczenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Sąd odwoławczy uznaje za własne ustalenia poczynione przez Sąd I instancji w oparciu o przedstawiony przez ubezpieczonego w postępowaniu przed tym Sądem skąpy materiał dowodowy, ograniczający się do zbiorczego wykazu młodocianych uczęszczających do Szkoły Zawodowej. Jednakże, w świetle dowodów wskazanych przez niego w postępowaniu apelacyjnym, ocena prawna zasadności jego odwołania, dokonana przez Sąd Okręgowy, musiała zostać uznana za błędną.

Uzupełniając w trybie art. 382 k.p.c. materiał dowodowy zgodnie z wnioskami ubezpieczonego, Sąd odwoławczy ustalił, iż nie budzi wątpliwości fakt, iż jego praktyczna nauka zawodu odbywała się na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu zawartej przez zakład pracy z reprezentującą go matką, a nie ze szkołą. Jak wynika z pisma przechowawcy wykazu młodocianych - (...) Urzędu Wojewódzkiego w W. z dnia 2 czerwca 2014r. (k. 57), rejestry pracowników młodocianych odbywających praktyczną naukę zawodu, potwierdzają pracę w zakładzie, a nie okres nauki w szkole. Z zeznań siostry ubezpieczonego - świadka M. L. w toku postępowania

apelacyjnego (k. 69) wynika, iż od 1 września 1969r. do 24 czerwca 1972r. uczęszczała do tej samej Zasadniczej Szkoły Zawodowej dla Pracujących (...) Zakładów (...) w R., co ubezpieczony. Umowę o praktyczną naukę zawodu w jej imieniu podpisała matka.

Tak samo było w przypadku ubezpieczonego. Na tej podstawie, przez kilka dni w tygodniu obydwójce wykonywali pracę w tych Zakładach, za co otrzymywali wynagrodzenie. W czasie wakacji przez miesiąc pracowali, a przez miesiąc korzystali z urlopów. Takie zasady nauki zawodu dotyczyły wszystkich uczniów w szkole. Jej koleżanki z klasy dysponowały jeszcze umowami o naukę zawodu, a ona swą umowę zgubiła. Bez takiej umowy ani ona, ani też ubezpieczony, nie mogliby jednak pracować i uczyć się w tej szkole, bo był to warunek uczęszczania do niej. Jak wynika z akt kapitałowych świadka, decyzją z dnia 1 października 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. zaliczył jej ten okres, jako składkowy, przy ponownym ustaleniu kapitału początkowego. Opierał się przy tym wyłącznie na takim samym zbiorczym wykazie pracowników młodocianych, jak ten złożony przez ubezpieczonego i zaświadczeniu przechowawcy o braku dokumentacji kadrowej ze szkoły.

Podobną decyzję wydał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. dnia 5 kwietnia 2002r., uznając za składkowy okres nauki zawodu w tej samej Szkole dla Pracujących kolegi szkolnego ubezpieczonego - B. Ś.. Podstawą jej wydania było jego świadectwo pracy z 28 czerwca 1976r. wystawione przez (...) Zakłady (...) w R. za okres od 1 września 1973r. do 28 czerwca 1976r. wskazujące, iż w tym okresie zajmował on tam stanowisko pracownika młodocianego, zatrudnionego w oparciu o naukę zawodu.

Oceniając uzupełniony w sprawie materiał dowodowy, Sąd odwoławczy uznaje, iż jak należy wnosić na podstawie zasad doświadczenia życiowego, wszyscy uczniowie Zasadniczej Szkoły Zawodowej dla Pracujących (...) Zakładów (...) w R. pobierali naukę zawodu na tych samych zasadach. Już nazwa Szkoły „dla Pracujących” wskazuje na zatrudnienie w niej pracowników młodocianych. Charakter tej pracy wykonywanej na podstawie umowy o naukę zawodu zawartej przez reprezentującego ucznia rodzica z pracodawcą potwierdzają zeznania siostry ubezpieczonego - świadka M. L. i świadectwo pracy jego szkolnego kolegi - B. Ś., w którym wyraźnie określono jego status prawny, jako pracownika młodocianego i potraktowano okres nauki zawodu, jako okres zatrudnienia. Nie bez znaczenia jest przy tym uznanie przez organ rentowy okresów nauki zawodu w przypadku siostry i kolegi ubezpieczonego, za okresy składkowe. Skoro przy tym ubezpieczony odbywał naukę zawodu w tej samej szkole i na tych samych zasadach, co oni, to należy przyjąć, iż również miało to miejsce na podstawie umowy zawartej przez jego matkę z pracodawcą.

Tym samym, z mocy powołanego prawidłowo przez organ orzekający art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r., poz. 748 z późn. zm.), za okres składkowy należy uznać przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. okresy zatrudnienia młodocianego ubezpieczonego na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975r., a to art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226 z późn. zm.). Stanowi on, że zakład pracy przyjmując młodocianego na naukę zawodu w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy, jest obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego. Uzupełniony w toku postępowania apelacyjnego materiał dowodowy wskazuje, iż taka umowa stanowiła podstawę nauki zawodu odbywanej przez ubezpieczonego w spornym okresie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję organu rentowego w ten sposób, że począwszy od 1 kwietnia 2015r., przy obliczaniu wysokości renty

ubezpieczonego nakazał uwzględnić jako okres składkowy okres jego zatrudnienia od 1 września 1973r. do 20 czerwca 1975r.

/-/SSO del. A.Petri /-/SSA M.Procek /-/SSA J.Pietrzak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR